

ПЕЛЕТМІНСЬКИЙ Сергій Володимирович (14. 02. 1931, с. Тьоткіно Курської обл., РФ — 18. 01. 2022, Харків) — фізик. Доктор фізико-математичних наук (1966), професор (1969), академік НАНУ (1990). Заслужений діяч науки і техніки України (1999). Державні премії УРСР (1986) та України (1996) у галузі науки і техніки, премії імені К. Синельникова (1978), імені К. Крилова (1989) АН УРСР, імені М. Боголюбова (2002) та імені О. Ахієзера (2018) НАНУ. Закінчив Харківський університет (1953), де від 1955 й працював, пройшовши шлях від викладача до професора кафедри фізики ядра та високих енергій. Водночас від 1957 — у Національному науковому центрі «Харківський фізико-технічний інститут» НАНУ: 1989—2004 — завідувач, 2009—22 — головний науковий співробітник відділу статистичної фізики та квантової теорії поля. Запропонував метод скороченого опису нерівноважних

процесів для одержання кінетичних рівнянь макроскопічної фізики, що описують необоротні процеси, і для знаходження асимптотичних властивостей функцій Гріна різних фізичних систем, побудував термодинаміку і гідродинаміку нерелятивістських і релятивістських надплинних систем, спіральних магнетних структур, квантових кристалів. Розвинув напівфеноменологічний фермі-рідинний підхід до надплинних систем. Знайшов універсальну структуру кінетичних рівнянь для флуктуацій, побудував гідродинамічну теорію флуктуацій та дослідив степеневі закони релаксації, релаксаційні і високочастотні властивості феродіелектриків, пов'язані спінові і пружні хвилі у магнетовпорядкованих кристалах. Співатор відкриття магнетоакустичного резонансу (1956).

Основні праці

Спиновые волны. Москва, 1967 (співавт.); Низкочастотная асимптотика функции Грина и метод сокращенного описания неравновесных состояний. К., 1975; Методы статистической физики. Москва, 1977 (співавт.); Поля и фундаментальные воздействия. К., 1986 (співавт.); Теория фундаментальных взаимодействий. К., 1993 (співавт.; англ. перекл. — Singapore, 1995); Статистическая механика квантовых жидкостей и кристаллов. Москва, 2006 (співавт.).

Рекомендована література

1. Шульга Н. Ф. и др. Академик Сергей Владимирович Пелетминский: К 80-летию со дня рождения. Х., 2011;
2. Шлях до наукових висот: До 90-річчя академіка НАН України С. В. Пелетминського // Вісн. НАНУ. 2021. № 2.

О. І. Ахієзер, М. Ф. Шульга

Бібліографічний опис:

Пелетминський Сергій Володимирович / О. І. Ахієзер, М. Ф. Шульга // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-882408>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).